

Miljøgifter

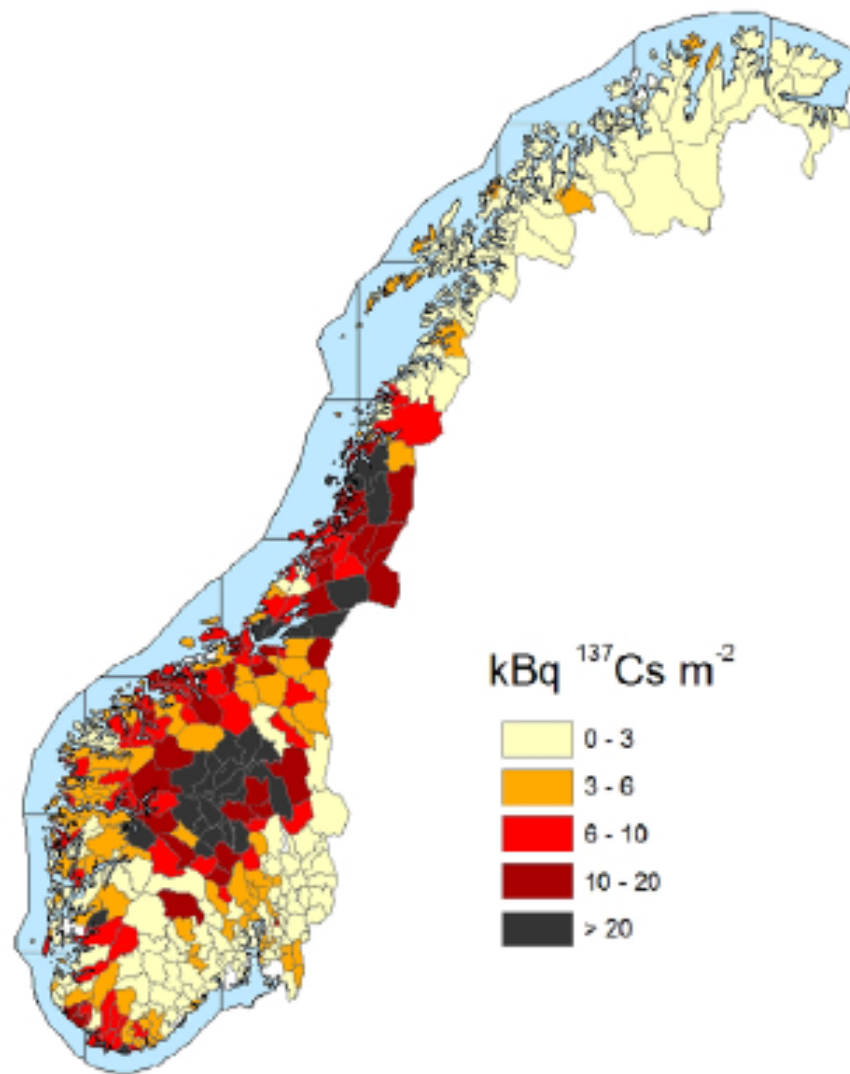
1. Miljøgifter: eit reelt problem?

- Representerer eit lite problem i dagens situasjon
  - kunnskap likevel viktig
- Radioaktivitet
- Tungmetall
- Andre miljøgifter

2. Radioaktivitet

- Fare: aukar sjansen for kreft
- Måleining Becquerel
  - grenseverdi for viltkjøt 6000 kontra 600 for anna kjøt/fisk
  - 3000 som tiltaksgrense
  - villrein Rondane/Ottadalen/Snøhetta (kring 650 bq)
- Jod: akkumulerer seg i skjoldbruskkjertelen
  - rett etter ulukker, men halveringstid få dagar
- Cesium 137 og 134, t.d. frå Tsjernobyl
  - hjortevilt får dette gjennom kosten, spesielt sopp, lav og røsslyng
  - rein spesielt utsett
  - lang halveringstid
- Strontium: akkumulerer seg i skjelettet
  - problem under atomprøvesprengingane på 60-talet

Figur 1.1. Registrerte nivå av Cs-137 i norske kommuner i mai 1986 basert på målinger av jordprøver. Resultatene er angitt i 1000 Becquerel (kBq) per m^2 (Kilde: Statens strålevern).

3. Tungmetall. A) Kadmium:

- Opptak gjennom rotsystemet hjå planter
- Fare: akutt forgifting, svekka forplantingsevne
- Industri og landbruk, lokalt og med nedbør
- Hoper seg opp i lever og nyrer
- Grenseverdi innmat er 0.5 ppm
- Leververdiar vaksne elg og rype i Sør-Norge rundt dette

B) Bly:

- Belegg på planter og ammunisjon
- Fare: Hjerne og nerveskadar
- Før: drivstoff; Idag: blyhaldig ammunisjon
- Stor sak, masse mediaoppslag då veterinærer publiserte at blyet frå storviltkuler utgjorde ein helserisiko
  - Trakk konklusjonane vel langt!
- Sannsynleg minimal helserisiko:
  - Feltkontrollør skal skjera vekk blod og ødelagt vev rundt kulehol
- Ulikskap mellom kulekvalitetar, blyfritt alternativ fins
- Tungmetallet kvikksølv og andre miljøgifter (sprøytemidlar, pcb, ol)
  - lite (kjent) problem i landlevande vilt

Blytap fra riflekuler

To kuler i samme vekt, 10,7 gram, og i samme kaliber, .30-06

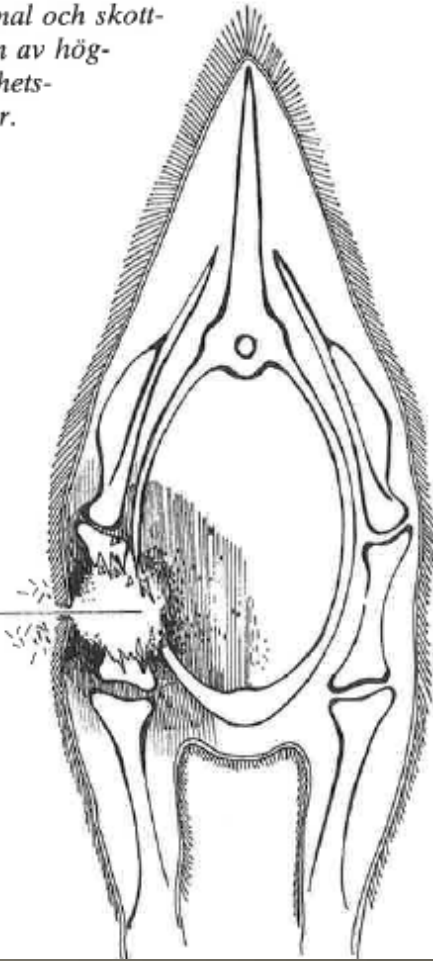
Til venstre en Swift A-frame plukket ut av en eland på nesten et tonn
Restvekt på 96%

Til høyre mantelen av en Sierra Game King plukket ut av en lett dåhind,
Den traff en kvist, skrenset langs siden uten å gå inn i brysthulen. Skuddet
var ikke dødelig. Restvekt på 28%

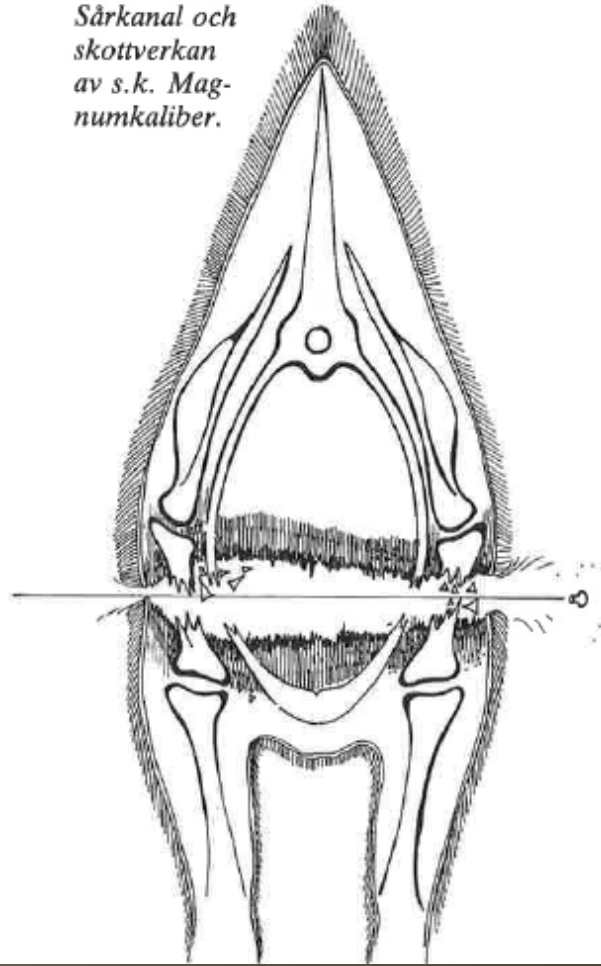

Kulenes ekspansjon

Sårkanal og skottverkan av høyhastighetskaliber.

Sårkanal og skottverkan av s.k. Magnumkaliber.

Sårkanalens utseende etter skott från långsam, tung kaliber.

